

КЕРІВНИЦТВО - ЛІДЕРСТВО

Однією з характеристик вашого лідерства є масштаб особистостей тих, хто вирішив піти за вами (Д.Пір)

-
- 1. Основні поняття.**
  - 2. Порівняльна характеристика керівництва та лідерства.**
  - 3. Спільні риси керівництва та лідерства.**
  - 4. Лідерство як міжособистісний феномен сфери взаємодії.**
  - 5. Основні складові лідерського потенціалу.**
  - 6. Типи лідерів.**
  - 7. Проблема термінаторного, руйнівного керівництва.**
  - 8. Емоційне лідерство.**
  - 9. Реальне управлінське лідерство та реальний авторитет керівника.**
  - 10. Баланс влади в системі управління.**
  - 11. "Гальма" розвитку особистості керівника.**
  - 12. Проблеми кар'єри та заходи щодо їх усунення.**

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

- **Лідерство – 1) керівне положення окремої особистості, соціальної групи, клану, партії, держави; 2) процеси внутрішньої самоорганізації та самоуправління групи, обумовлені індивідуальною ініціативою їхніх членів; 3) процес, за допомогою якого одна людина здійснює вплив на іншу чи на групу людей.**
- **Лідер – будь-який член співтовариства, який здійснює значний вплив на поведінку людей, формально чи неформально виконує функції управління, користується повагою та авторитетом.**
- **Лідер управління, лідер управлінського типу – людина, здатна висувати продуктивні цілі розвитку, знаходити оптимальні шляхи їхнього досягнення та об'єднувати різних людей у соціальні організації для вирішення спільних завдань, максимально використовувати творчі можливості як свої, так і оточуючих, у тому числі талановитих та обдарованих.**
- ***Керівництво та лідерство - це персоніфіковані форми соціального контролю, способи соціально-психологічного впливу на підлеглих співробітників з метою досягнення максимального ефекту в діяльності організації як соціальної мікросистеми.***
- **Мистецтво управління – уміння застосовувати наукові знання з управління, творчо використовувати накопичений досвід та отримані навички у конкретній управлінській ситуації.**

Спільні риси керівництва-лідерства:

- ✓ є засобом координації, організації відносин членів соціальної групи та управління ними з метою досягнення цілей: керівництво спрацьовує в системі формальних, а лідерство – в системі неформальних відносин;
- ✓ реалізують процеси реального соціального впливу у групі: вплив у керівництві проходить по офіційних, а в лідерстві - по неофіційних каналах, здійснюючись, у зв'язку з цим, різними засобами;
- ✓ їм обом притаманна субординація відносин: у керівництві субординація відносин, виступаючи чітко та жорстко, закріплюється у посадових інструкціях; а в лідерстві субординація менш помітна і ніяк не закріплена. Тому часто лідерство здатне переходити у керівництво, а керівництво – у лідерство;
- ✓ ґрунтуються на постійному спілкуванні із співробітниками, об'єднаними у групи (колектив, команда, кліка);
- ✓ спрямовані на мотивування персоналу;
- ✓ реалізують соціальний вплив на робочі групи чи на весь колектив.

- **Основна відмінність між керівником-лідером та керівником-нелідером полягає у наявності/відсутності послідовників=союзників саме серед підлеглих співробітників.**

Сутність лідерства полягає в умінні керівника оволодіти соціальними силами у колективі, у мистецтві формування, розвитку і спрямування моральних цінностей.

Типи лідерства з точки зору масштабів діяльності:

- **побутове лідерство** – у шкільних, товариських компаніях, студентських групах, у сім'ї;
- **соціальне лідерство** – в організації, підрозділі, колективі, в громадському русі тощо;
- **політичне лідерство** – державні, політичні діячі.

Основні складові лідерського потенціалу:

- **Компетентність** – досвід, знання, навички, уміння працювати з людьми.
- **Особистісні особливості та ділові риси** – впевненість у собі, енергійність, комунікативність, готовність брати на себе відповідальність, самостійність.
- **Здібності** – інтелект, пам'ять, творчі здібності.
- **Установки, цінності, пріоритети** – визначають відношення до роботи і те, що керівник ставить на перший план, працюючи з підлеглими, сприймаючи і передаючи інформацію, приймаючи рішення.

Ситуації, що відчутно впливають на гармонізацію життя та діяльності в організації:

- Керівник та лідер – різні особи, які не знаходять спільних точок для міжособистісної взаємодії.
- Керівник та лідер – різні особи, які співпрацюють на основі взаємоповаги та прагнення до компромісів.
- Керівник та лідер – одна й та сама особа.

Сучасне управлінське лідерство —

- сфера взаємодії, а не особистісних рис;
- продукт взаємовідносин керівника-лідера та підлеглих співробітників-послідовників;
- не стільки особистісний, скільки міжособистісний феномен;
- подія, а не риса характеру.
- Сучасне керівництво=обов'язкове поєднання офіційного та соціального лідерства має набути статусу реального управлінського лідерства:

$$K=РУЛ = ОфЛ + СоЛ,$$

де *K* – керівництво, *РУЛ* – реальне управлінське лідерство, *ОфЛ* - офіційне лідерство, *СоЛ* - соціальне лідерство.

Реальний авторитет сучасного керівника - обов'язкове поєднання

 авторитету посади (офіційний,
формальний авторитет)

 авторитету особистості
(соціальний, неофіційний,
неформальний авторитет) управлінця:

$$РАК = АП + АО,$$

де *РАК* – реальний авторитет керівника,
АП – авторитет посади, *АО* –
авторитет особистості.

Термінаторне, руйнівне керівництво

Складність цього явища полягає у складності діагностики і малопомітності симптомів; життєвий досвід і неабиякі розумові здібності дають можливість “вбивці ідей” вміло приховувати свою підлу сутність за зовнішньою доброзичливістю, лояльністю, професійністю. Начальник-руйнівник діє на основі власного розуміння посадових інструкцій та законів і створює навколо себе своєрідний інтелектуальний вакуум – постійно витискає здібні, творчі особистості; їх місце займає догідлива посередність, і на цьому фоні керівник набуває репутації незамінного. Психологів інтригує складність і суперечливість духовного обличчя, потайливість дій і, безсумнівно, високий інтелектуальний потенціал такої особистості; а спеціалісти з управління занепокоєні тяжкими наслідками термінаторного менеджменту, адже він призводить до дезорганізації, руйнування колективу і придушення творчої ініціативи. Ця патологічна схильність до інтелектуального садизму, задрісного безпліддя, духовної імпотенції поширена серед вищого та середнього керівного складу значно більшою мірою, ніж вважається (В.І.Кноррінг).

Емоційне лідерство (емоційний інтелект, емоційна компетентність) - здатність управляти власними емоціями та своїми відносинами з іншими людьми:

1. **Самосвідомість, або оцінка власних емоцій** - здатність не лише визначати, а й розуміти власні почуття у будь-який момент часу.
2. **Самоконтроль, або управління власними емоціями** - уміння контролювати як позитивні, так і негативні емоції, зумовлені тими чи іншими подіями чи явищами.
3. **Самотивація** - здатність пробуджувати чи «гасити» ті чи інші емоції залежно від поставлених людиною цілей та бажань.
4. **Емпатія, або співчутливе ставлення до емоцій інших людей** – налаштування на соціальні сигнали, які йому надсилає співробітник, вловлювання вербальних та невербальних нюансів, погляд на проблему очима іншого учасника комунікативної взаємодії.
5. **Комунікативна компетентність (комунікативний інтелект)** - володіння навичками ефективних взаємовідносин, здатність правильно "читати" емоції співрозмовника, управляти ними для конструктивної взаємодії з ним.

“Гальма” розвитку особистості керівника:

- нездатність передбачати, відчувати наближення непередбачуваних обставин, щоб максимально підготуватися до них;
- завищена самооцінка, намагання все робити особисто;
- постійна зайнятість дріб'язковими справами, відсутність головної мети в діяльності;
- спотворене уявлення про режим роботи, невміння оперативно вирішувати питання в робочий час;
- страх відповідальності, готовність іти на будь-який компроміс, щоб уникнути конфлікту;
- невміння розглядати одночасно різноманітні варіанти вирішення проблеми;
- прагнення отримувати премії для себе, але не для співробітників, які заслуговують на матеріальне заохочення;
- спілкування з підлеглими при “відчинених дверях”;
- фамільярність у відносинах з підлеглими;
- лицемірство заради люб'язності.

Фази службового шляху кар'єри керівника (закон Паркінсона):

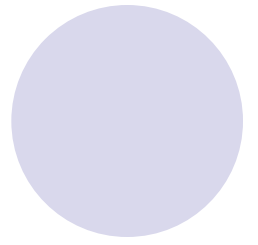
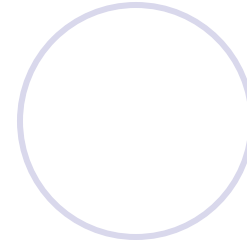
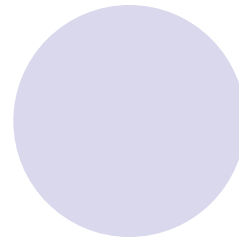
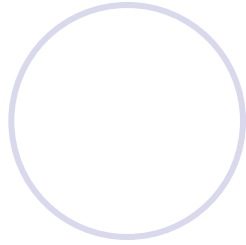
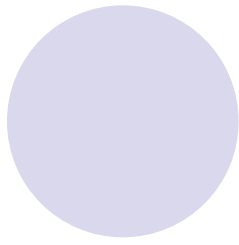
- пора готовності (Г);
- пора розсудливості ($P=G+3$ роки);
- пора висування ($B=P+7$ років);
- пора відповідальності ($B\text{-сть}=B+5$ років);
- пора авторитету ($A=B\text{-сть}+3$ роки);
- пора досягнень ($D=A+7$ років);
- пора нагород ($H=D+9$ років);
- пора важливості ($Ba=H+6$ років);
- пора мудрості ($M=Ba+3$ роки);
- пора глухого кута ($GK=M+7$ років).

NB!!! Якщо керівник не сприяє кар'єрному зростанню свого співробітника, останній, замість фаз 6-10, проходить такі фази:

1) пора краху ($K=A+7$ років);

2) пора заздрощів ($Z=K+9$ років);

3) пора смирення ($C=Z+4$ роки).

І якщо колектив добровільно визнає винятковість свого керівника, неухильно буде слідувати за ним, вірити його компетентності, освіченості, людяності, високій моральності, тоді можна вважати, що досягнуте таке бажане злиття ролі керівника й лідера (В.І.Кноррінг)

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!

Пашко Л.А., професор СК-8

050-20.90.113

ludmyla_pashko@ukr.net

ПАШКО Л.А.